

Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér

9023 Győr, Herman Ottó utca 22. | Telefon: +36 96 516 670

Fax: +36 96 418 942 | info@gyorikonyvtar.hu | www.gyorikonyvtar.hu

Ikt.:

Előadó: Simonné Tatai

Márta

Tel.: 96/516-679

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP IGAZGATÓSÁGA

BUDAPEST

Pf. 128

Pályázati azonosító: 204111/04256

TISZTELT KURATÓRIUM

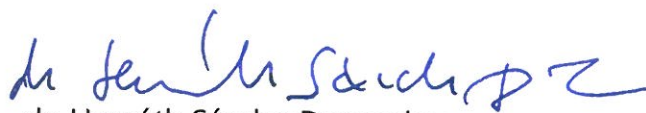
A Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma a fenti azonosítószerű pályázatunkat befogadta, és hozzájárult három, 1760-ban, 1768-ban és 1843-ban kiadott muzeális értékű könyveink restaurálásához.

Ezennel megküldöm Önöknek az elnyert összeg felhasználását leíró szakmai és pénzügyi elszámolást.

Könyvtárunk nevében megköszönöm a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott segítséget, aminek köszönhetően sikerült helyreállítanunk a *Calendarium Jaurinense titulare et historicum ad annum ... M.DCC.LXI...*, Büntetésjogi elméletek tekintettel a büntetésfajaira, különösen halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi s újabb népeknél, Keszthelyi féniks... című kötetek egy-egy példányát.

Győr, 2020. október 8.

Tisztelettel:

dr. Horváth Sándor Domonkos
igazgató

Mellékletek:

1 db szakmai beszámoló

1 db pénzügyi elszámolás

Szakmai beszámoló

A győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér által 2019. szeptember 23-án benyújtott, a 204111/04256 azonosító szám alatt nyilvántartásba vett pályázatunkat az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma támogatásra méltónak találta.

A kollégium 023/204/19 számú döntése eredményeképpen megítélt 378.000,- forintot a döntésben foglalt indoklásnak megfelelően a könyvtárunk Muzeális gyűjteményébe tartozó alábbi három kötet restaurálására fordítottuk.

A restaurált kötetek:

1. **Calendarium Jaurinense titolare et historicum ad annum ...M.DCC.LXI...**

Jaurini [Győr] : typis Gregorii Joan. Streibig, [1760]

Raktári szakjel: S 1760/3

2. **Csatskó Imre: Büntetésjogi elméletek tekintettel a büntetésfajaira, különösen halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi s újabb népeknél**

Győrött [Győr] : özvegy Streibig Klára betűivel, 1843

Raktári szakjel: S 1843/3

3. **Keszthelyi féniks az az: ... Festetics Kristóf ... , kinek méltó Ditséretit Halottas Tiszteletének alkalmatosságával ... Keszthelyen, ... Franciscánusok Templomában Ezer Hét-száz Hatvan-nyóltzadik Esztendőben, Szent-György Havának huszadik napján rövid summában foglalta Hermán József**

Nyomtatott Győrben [Győr] : Streibig Gergely János által, [1768]

Raktári szakjel: S 1768/3

A könyvek állapota a pályázat benyújtásának idején

Az 1761. évre kiadott latin nyelvű kalendárium, Calendarium Jaurinense titolare et historicum ad annum ...M.DCC.LXI.... selyemkötése meggyengült, a gerincéről el is tűnt, számos helyen hiányos, a megmaradt rész pedig szennyezett volt. A fűzés és a gerinc megtört a Calendarium rész után, az ide beragasztott Tabella pedig elvált a könyvtesttől.

Büntetésjogi elméletek tekintettel a büntetésfajaira, különösen halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi s újabb népeknél című kiadvány eredeti papírkötése leszakadt, a lapok szélei gyűrtek, szakadozottak voltak, több lap kiszakadt, a gerince pedig vízfoltos volt. Hermán József Keszthelyi féniks című gyászbeszédének borítója leszakadt, a könyv alsó része

vízkár miatt penészedett, emiatt a papír meggyengült, a lapszélek gyűröttek voltak, az oldalak pedig szennyezettek.

A restaurálás jelentősége

A kiadványokkal kapcsolatos restaurálási munkákat a pályázatban foglaltak szerint az Ars Alba Restaurátor Bt. végezte el. A pályázat benyújtása előtt a cég elkészítette az állapotfelmérést, a restaurálási tervet és a pályázathoz szükséges egyéb dokumentációt. A sikeres pályázatot követően a restaurálási tervben megfogalmazottaknak megfelelően végezték el a három kötet restaurálását. A szakmai beszámoló első mellékleteként csatoljuk az Ars Alba Restaurátor Bt. által elkészített és fotódokumentációval ellátott szakmai beszámolót, amely az elvégzett beavatkozások és a felhasznált anyagok felsorolása mellett a kötetek restaurálás előtti és utáni állapotáról készült fotókat tartalmazza.

Miért fontosak kiemelten ezek a könyvek Könyvtárunk és azon belül Muzeális gyűjteményünk számára?

Mindhárom restaurált kiadványt abban a Streibig-nyomdában adták ki, amely 1727 és 1850 között működött Győrben. A Muzeális gyűjteményünk egyik, külön szekrényekben tárolt részegysége a Streibig officina kiadványaiból áll, az elmúlt évtizedek és napjaink tudatos állománybővítő tevékenységének köszönhetően az itt található kötetek száma közel 850. Ezek között számos kalendárium is van, amely minden bizonnyal a győri nyomda legjővedelmezőbb dokumentumtípusa volt, Streibigék ugyanis három különböző sorozatot jelentettek meg latinul, németül és magyarul. Streibig-gyűjteményünkben a latin nyelvű változatok közül 18 különböző évre kiadott kalendárium szerepel, ezek közül az ötödik legrégebbi a restauráltatott kötet. Annak ellenére, hogy a kalendáriumokat nagy példányszámban jelentették meg, töredékük maradt fenn – valószínűleg azért, mert kevesen tették el a már aktualitásukat veszített köteteket a megőrzés szándékával. A latin nyelvű változat ráadásul úgynevezett címtáras kalendárium, azaz az egyházi és világi méltóságok címtára is megtalálható a kiadványban, amely a korszak kutatói számára fontos adatokat tartalmaz a korabeli Magyarország megismeréséhez. A kötet a gerincénél volt leginkább sérült, a restauráltatás biztosítja, hogy egyetlen lap sem veszik el ebből a kiadványból.

Az 1843-ban megjelentetett Büntetésjogi elméletek tekintettel a büntetésfajaira, különösen halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi s újabb népeknél című kiadvány szerzője az a Csatskó Imre (1804-1874), aki 1834 októberétől 1844-ig tanított a Győri Királyi Jogakadémián. Csatskó a halálbüntetés eltörlése mellett állt ki, ebben a művében annak

jogtörténeti vonatkozásait foglalta össze. A 162 oldalas könyv különösen restaurálásra szorult, mivel papírkötése teljesen leszakadt, lapszélek gyűröttek és szakadozottak voltak, egyes oldalak pedig elváltak a könyvtesttől.

Festetics Kristóf (1696-1768) nagybirtokos, alispán, országgyűlési követ 1768. február 25-én a megyénkhez tartozó Sopronban hunyt el, azonban végakarátának megfelelően Keszthelyen temették el. Erre a búcsúztatásra készítette gyászbeszédét a katolikus pap Hermán József (1723-1769), aki Magyaróváron született, 1744-től előbb segédlelkész, majd plébános volt Győrben, később alesperes, majd kanonok, Moson vármegye táblabírája lett. Korának egyik legjelentősebb szónokaként számos alkalommal a megyehatárt átlépve tartott beszédeket. A 35 oldalas kiadvány restauratása mindenképp indokolt volt, mivel borítója leszakadt, a lapok penészesedése miatt a papír már meggyengült, a lapok szennyezettek, a lapszélek pedig gyűröttek voltak.

Az utóbbi két kötet a restauráltatást megelőzően nem rendelkezett borítóval, ezért a polcra helyezés és tárolás során különösen ki voltak téve a további sérülés veszélyének. Az elkészült borítók és védőtokok révén innentől kezdve ezek a kiadványok védetté váltak a további károsodástól.

A kötetek most

Mind a három restaurált kötet megújult állapotban, pormentes tárolóeszközben a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Kisfaludy Károly Könyvtárában kialakított és 2013-ban megújított Muzeális gyűjteményben várja az érdeklődőket.

A szakmai beszámolóhoz csatolt mellékleteken jól látható, hogy milyen állapotban voltak ezek a kötetek, és a restauráltatás után milyenek lettek. Néhány fotó erejéig bemutatjuk a Muzeális gyűjteménynek azokat a szekrényeit, amelyekben a Streibig-nyomda kiadványai, köztük a restaurált kötetek találhatók, valamint azt is, hogyan kerültek elhelyezésre a szekrényekben a raktári helyüknek megfelelően.

Győr, 2020. szeptember 19.

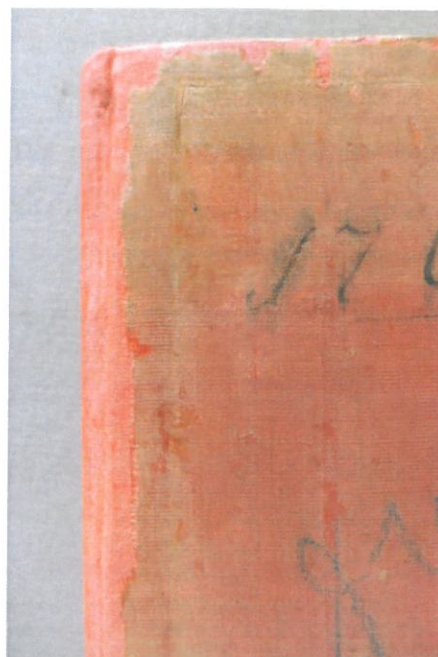
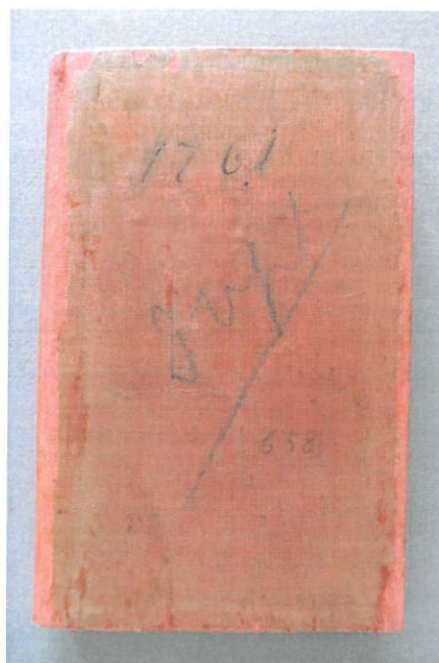
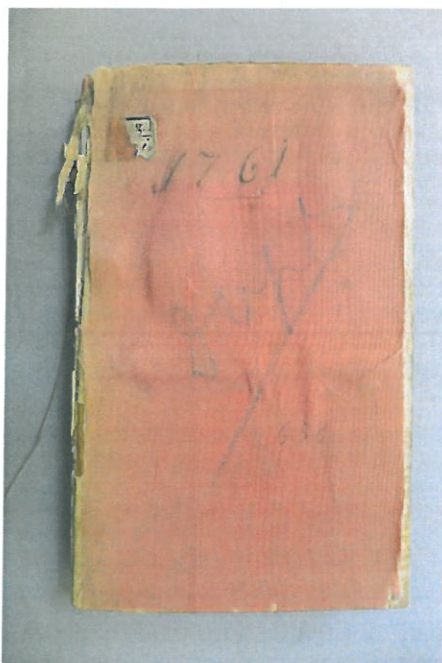
Ösze Mária

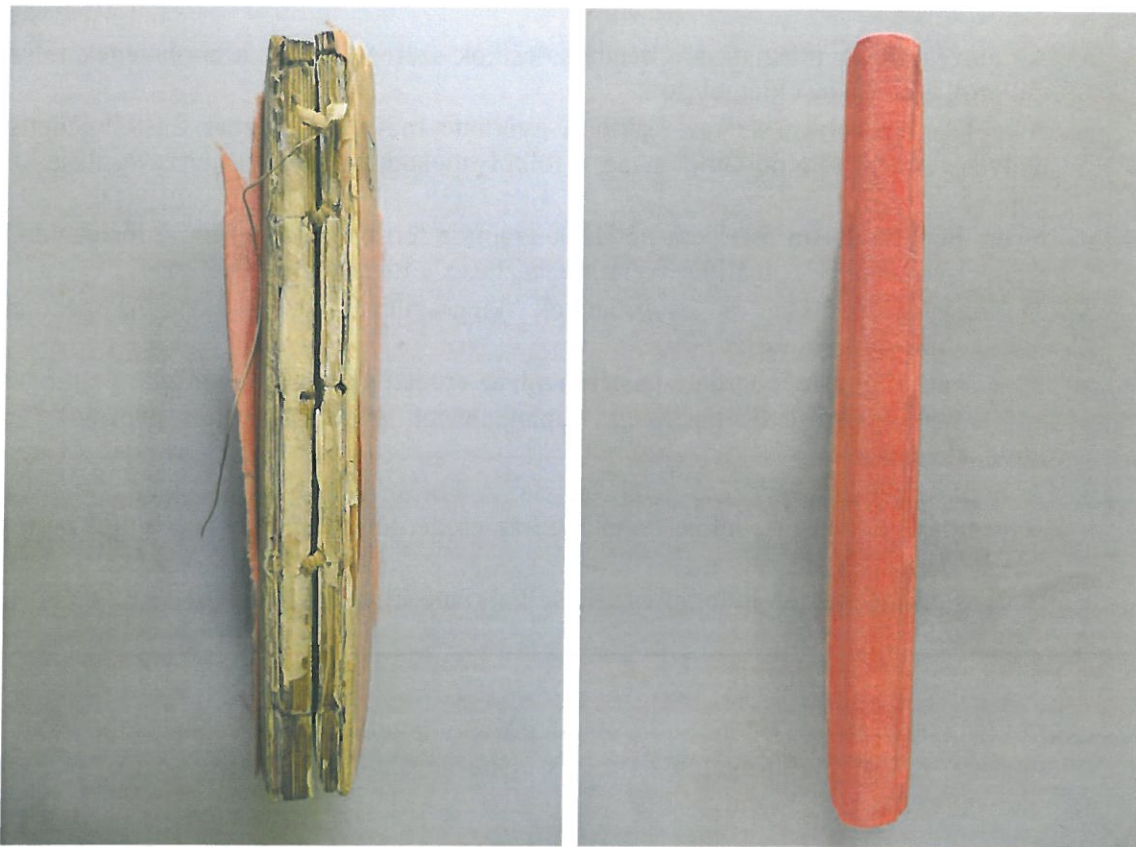
pályázati megbízott

Szakmai beszámoló és restaurálási dokumentáció

A győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér felkérésére a következő munkát végeztük.

1. **Calendarium Jaurinense** titolare et historicum ad annum ... M.DCC.LXI...Jaurini [Győr] : typis Gregorii Joan. Streibig, [1760] 17 x 10 cm; [146] p.

A könyv restaurálás előtti állapota:

A kötés: Piros, egykorú selyem kötésben levő kötet. Táblái vékony falemezből készültek. A selymet merített papírra enyvezték és azzal együtt húzták föl a táblákra, valamint gerinclemez nélkül közvetlenül a gerincre (ún. feszthátú kötés). Az előtábla bal felső sarkán nyomtatott cédula töredéke. Az előtáblán a selymen egykorú vasgallusz tintás évszám ('1761'), színes ceruzás és grafitos feliratok ('Dupl' és '658').

A selyem állapota: A selyem meggyengült, kifakult, csak a beütéseken látható az eredeti élénk rózsaszín. A gerincről el is vészett, csak a kasírozópapír töredékei maradtak meg a vastag enyvrétegen. A táblaéleken, sarkokon és nyílásban is hiányos, a táblákon sok helyen fölhólyagosodott. Felszíne poros, szennyezett.

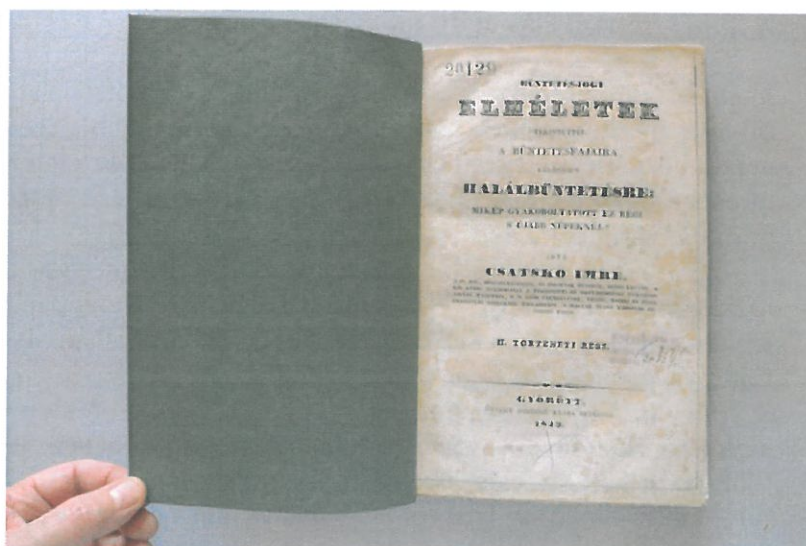
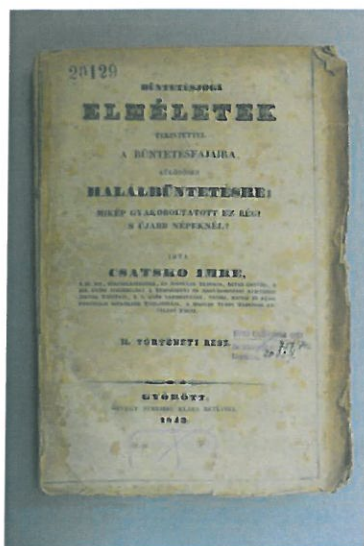
A könyvtest: Metszése aranyozott. Fűzése két befűrészelt zsinighbordára történt váltva (két ív egyszerre fűzésével), végeik a fatáblák belső oldalára voltak enyvezve. Van egy harmadik (középső) befűrészelés is, ahol nem találtunk bordát, de a fűzőszál és az enyvezés úgy 'viselkedett', mintha lett volna. Talán a fűzés és az enyvezés után eltávolították. Előzéktükrei fésűs márványpapírból készültek, a fehér röplappal együtt betáblázócsíkot hajtottak belőlük és a könyvtest elé/mögé fűzték.

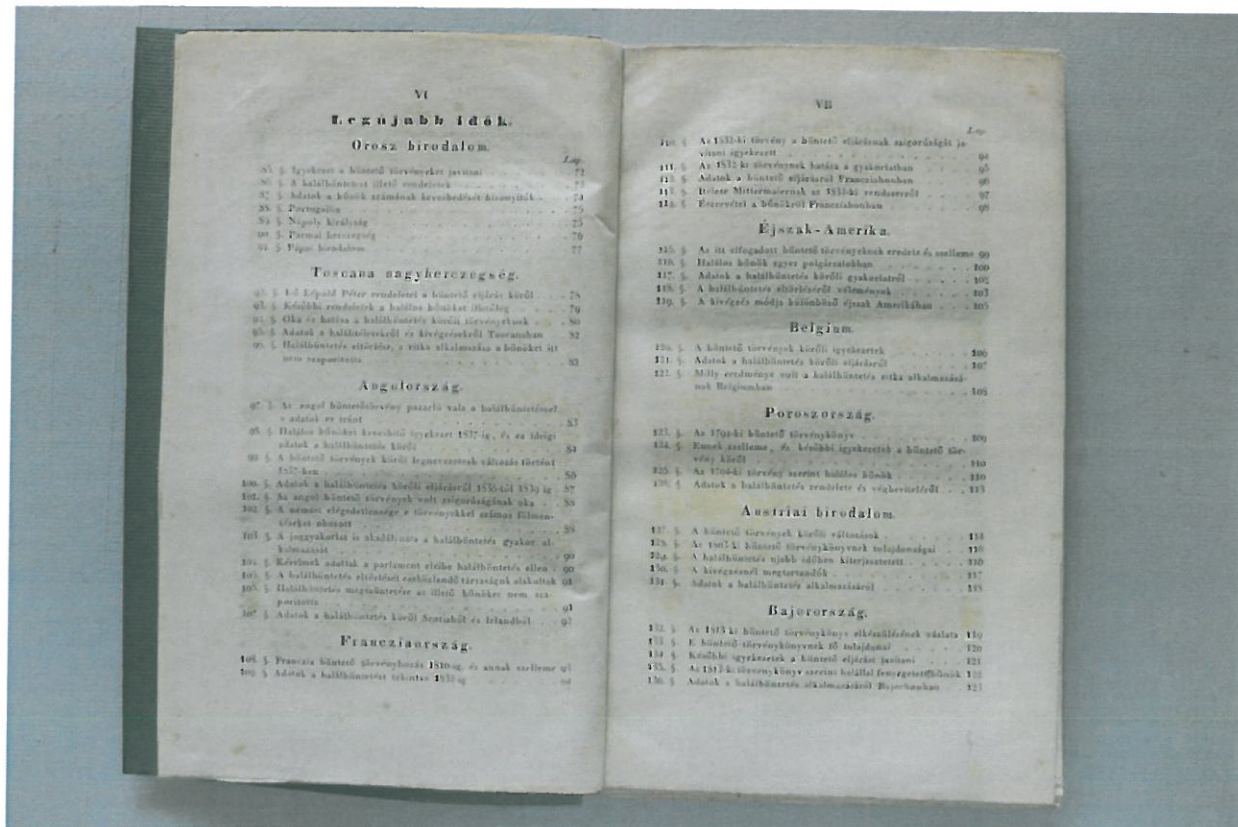
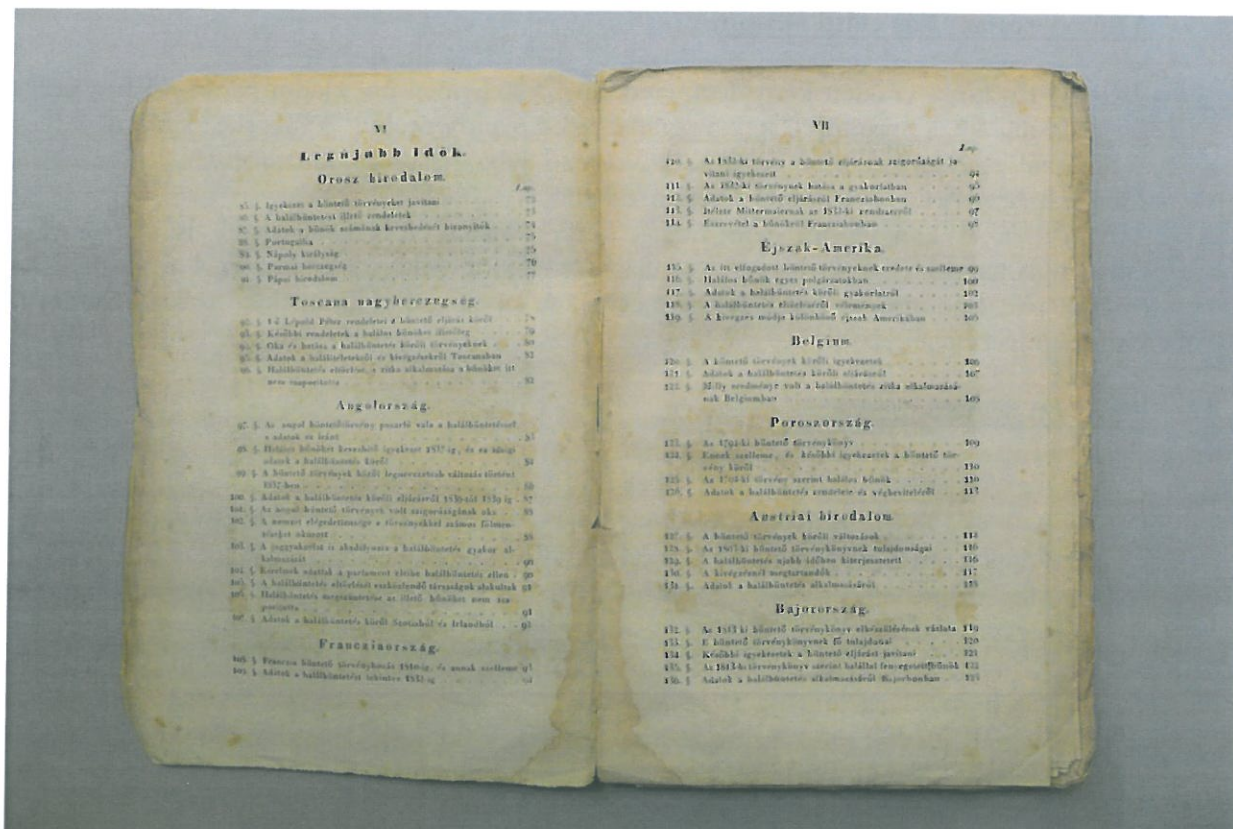
A könyvtest állapota: A fűzés és a gerinc a *Calendarium* rész után megtört, az eredetileg hajtogatva ideragasztott *Tabella* kiesett. A papír tiszta, jó állapotú, az előzék röplapok kissé szennyezettek. Kémhatásuk Merck féle finomskálás indikátorpapírral mérve 6,5 pH fölött van.

Elvégzett beavatkozások:

- Az előzéktükrök föláztatása a betáblázócsíkok szélességében, a bordavégek felszedése a tábláról, a könyvtest kiemelése.
- A táblákon a selyem száraz tisztítása gyúrható radírokkal (Faber Castell Knett gummi), nedves vattával történő tamponálás, a fölhólyagosodott területek visszavasalása az enyves papírra.
- Nyers hernyóselyem festése a pótlások számára fémkomplex tartalmú festékekkel (Ciba-Geigy gyártmány). A málló selyem kiegészítése, a ragasztó metilcellulóz.
- A fűzés fölbontása, a papírhiányok kiegészítése japánpapírral (Paper Nao) és metilcellulózzal (Glutofix 600).
- Fűzés három új zsinegbordára lencsnával, az eredeti váltott módszerrel.
- A gerinc enyvezése és kasírozása japánpapírral, majd savmentes papírból (Fabriano) hüvely készítése.
- A bordavégek beenyvezése a tükrök alá. A kötésgerinc pótlása japánpapírra kasírozott selyemmel. A kötés védelme érdekében az eredetitől eltérő módon elnyíló hátú gerincet készítettünk.
- Sav- és pormentes tárolódoboz készítése Fabriano Elle Erre papírból.

2. **Csatskó Imre (1804-1874):** Büntetésjogi elméletek tekintettel a büntetésfajaira, különösen halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi s újabb népeknél; Győrött [Győr] : özvegy Streibig Klára betűivel, 1843. 23 X 16 cm; 162 p.

A könyv restaurálás előtti állapota:

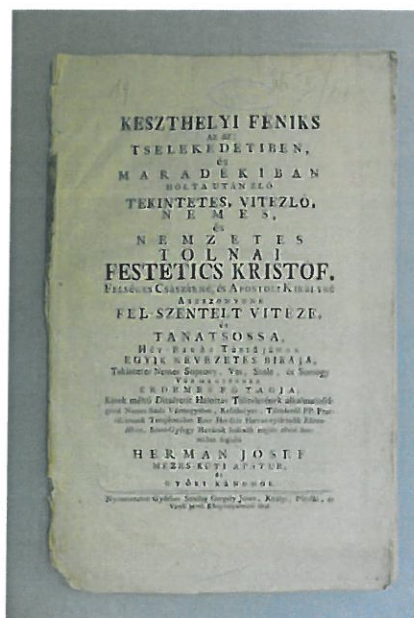
A kötés: Borítóját vesztett könyvtest, eredetileg feltehetően ún. kiadói papírkötésben volt. Csak a gerincen maradtak apró töredékek az eredeti zöld papírborítóból. A fűzéshez két lyukat használtak, a fűzőszál egyszerűen csak átlép a következő ívbe (lásd *Fotódokumentáció Restaurálás előtt 1300419. kép*). A fűzőszál több helyen elszakadt.

A könyvtest: A könyvtestet nem vágták körbe, vannak fölívátlan ívek is. A hordozó magas facsiszolat tartalmú papír, barnára színeződött, foxing foltos. Kémhatása 4 és 5 pH között van (Merck féle finomskálás indikátorral mérve). A lapok szélei gyűrődtek, szakadozottak, több lap kiszakadt, gerincnél vízfoltos.

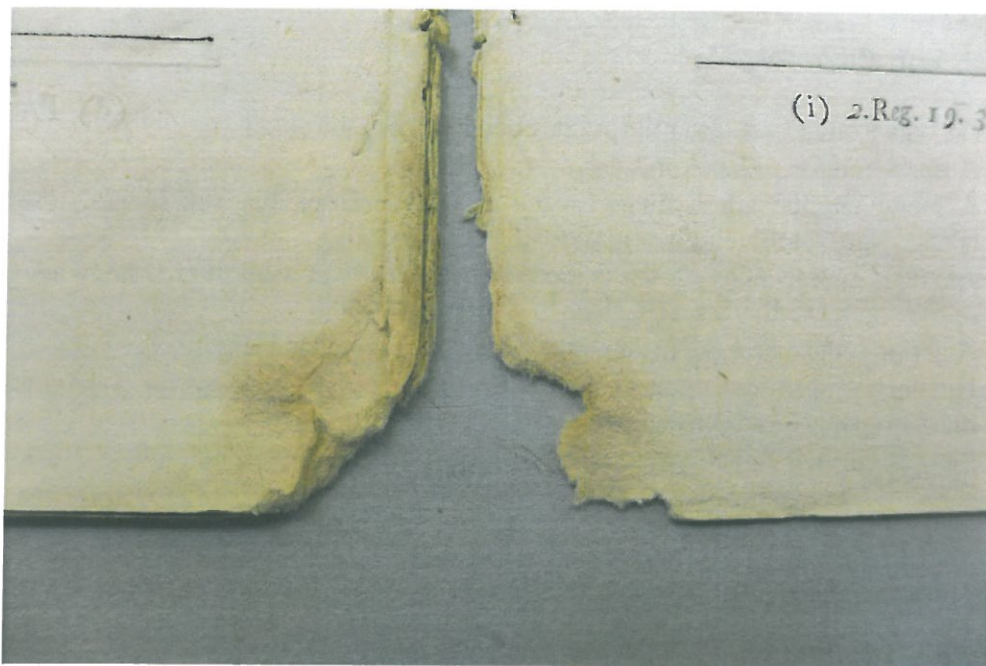
Elvégzett beavatkozások:

- Az ívek száraz tisztítása radiókkal és mikroszálás kendővel.
- Az ívek fölívátása, a szakadt szélek lementszése arcnál 2-3 mm szélességben.
- A lapok mosása és savtalanítása kalcium-hidroxidban 8-9 pH-n.
- Megerősítés utánenyvezéssel, hiányok kiegészítése japánpapírral (Paper Nao), metilcellulóz ragasztóval (Glutofix 600).
- Az ívek fűzése az eredeti fűzést követve, majd erősítésként japánpapír gerinckasírozás készítése (ragasztó: enyv és keményítő)
- Vékony papírborító készítése összekasírozott zöld Ingres papírból (Fabriano gyártmány).
- Sav- és pormentes pallium készítése Fabriano Elle Erre papírból.

3. **Hermán József (1723-1769):** Keszthelyi féniks az az: ... Festetics Kristóf ... , kinek méltó Ditséretit Halottas Tiszteletének alkalmatosságával ... Keszthelyen, ... Franciscánusok Templomában Ezer Hét-száz Hatvan-nyóltzadik Esztendőben, Szent-György Havának huszadik napján rövid summában foglalta Hermán Jósef, Nyomtatott Györben [Győr] : Streibig Gergely János által, [1768]. 34 x 22 cm; 35 p.

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-1-13

A könyv restaurálás előtti állapota:

A kötés: Elveszett puha márványpapír borítója volt, apró töredék maradt csak belőle a gerincen. A levélpárból álló íveket egymáshoz ragasztották és így két-három ívet egyszerre fűztek föl, négy befűrészt zsinagregre. Ugyanakkor lengyelvarrás nyomai is láthatóak.

A könyvtet: A könyvtetet alul vízkár érte és a belső sarkon penészedés lépett föl, ami a papírt meggyengítette. A lapszélek gyűrődtek, a lapok szennyezettek. A papír kémhatása semleges (6,7 pH).

Elvégzett beavatkozások:

- Az ívek száraz tisztítása mikroszálas kendővel és radiókkal.
- A fűzés bontása, a lapok mosása tiszta vízben.
- A meggyengült sarkok megerősítése utánennyvezéssel, hiányok kiegészítése japánpapírral (Paper Nao), metilcellulóz ragasztóval (Glutofix 600).
- Az ívek fűzése négy új zsinegbordára, minden ívet végigfűzve, hogy legyen tartása. A bordavégek csonkolása nyílásban.
- A gerinc megkasírozása japánpapírral (ragasztó: enyv, keményítő).
- Új borító készítése márványpapírból, belső oldala rizspapírral kasírozva. Az eredeti márványpapír töredéke mellékelve.
- Sav- és pormentes pallium készítése Fabriano Elle Erre papírból.

Szentendre, 2020. július 22.

Fehrentheil Henriette

ARS ALBA Bt.
2000 SZENTENDRE
ALKOTMÁNY U. 14.
T: 26/315-456

2. számú melléklet

